

Valtiovarainministeri Jyrki Katainen
Maahanmuutto- ja Eurooppa-ministeri Astrid Thors
Sosiaali- ja terveysministeri Liisa Hyssälä
Hallinto- ja kuntaministeri Mari Kiviniemi
Tiedoksi: Muut ministerit

Monikulttuurinen Lapsen etu –verkoston vetoomus

20.3.2009

Yksintulleet pakolaisnuoret on saatava jälkihuollon piiriin

Suomeen saapui viime vuonna yli 700 turvapaikanhakijalasta ilman vanhempiaan. Määrän odotetaan tänä vuonna kasvavan. Kyse on erityisen haavoittuvaisesta ryhmästä. Lapset ja nuoret saapuvat aseellisten konfliktien repimistä maista kuten Irakista, Somaliasta ja Afganistanista.

Useimmat hakijat ovat 16–17-vuotiaita. Heidät majoitetaan vastaanottokeskusten yhteydessä toimiviin ryhmäkoteihin. Siellä he saavat palveluita ja tukea kunnes täyttävät 18 vuotta. Niille, jotka saavat oleskeluluvan, pyritään löytämään heti kuntapaikka.

Täysi-ikäisyyden saavuttaneet ja oleskeluluvan saaneet nuoret jäävät vastaanottojärjestelmän palveluiden ulkopuolelle eikä heille tarjota myöskään lastensuojelullisia tukipalveluita. Koska heitä ei ole sijoitettu lastensuojelulain nojalla, he eivät ole oikeutettuja laissa (75 §) tarkoitettuun jälkihuoltoon, kuten suomalaiset sijaishuollosta itsenäistyvät nuoret ovat 21 ikävuoteen asti.

Monet näistä pakolaisnuorista ovat asuneet Suomessa kuitenkin vasta vähän aikaa, eikä heillä ei ole valmiuksia toimia itsenäisesti uudessa yhteiskunnassa. Laitoksissa kasvaneiden nuorten on ylipäättään haasteellista päästä kiinni itsenäiseen elämään. Yksintulleilla pakolaisnuorilla on lisäksi usein taustallaan traumatisoivia kokemuksia, huoli omaisten kohtalosta kotimaassa, syrjinnän kokemuksia Suomessa, puutteellinen koulutusta ja vajavainen kielitaito. Jotkut ovat Suomeen tullessaan luku- ja kirjoitustaidottomia. Perheenyhdistäminen kestää kauan eikä aina ole edes mahdollista. Yhtäkkiä heidän pitäisi osata etsiä itselleen opiskelu- tai työpaikka, hoitaa asumisasiat ja kyetä kotoutumaan kunnon kansalaiseksi.

Näitä nuoria uhkaa vakava syrjäytyminen, mikä puolestaan saattaa johtaa myöhemmin radikalisoitumiseen tai rikoskierteeseen eli on uhka myös yhteiskunnalle. On selvää, että he ovat vähintäänkin lastensuojelun jälkihuoltoa vastaavan tuen tarpeessa. Kyse on taloudellisesti pienestä panostuksesta nuorten kotoutumiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn, mikä koituu koko yhteiskunnan parhaaksi.

Järjestöt ovat vaatineet jälkihuollon ulottamista ilman huoltajaa tullessiin pakolaisnuoriin jo yli 10 vuoden ajan. Kotouttamislain muutoksen yhteydessä vuonna 2005 sitä vaati myös vähemmistövaltuutettu. Myös eduskunta oli jälkihuollon kannalla käsitellessään kotouttamislain selontekoa. Asia on kirjattu tavoitteena mm. valtioneuvoston selontekoon Suomen ihmisoikeuspolitiikasta vuonna 2004. Lastensuojelun jälkihuoltoa vastaavien toimien tarjoamista näille nuorille esitetään myös hallituksen maahanmuuttopoliittisessa ohjelmassa 2006 sekä viimeksi sisäasiainministeriön sisäisen turvallisuuden ohjelman asiantuntijaryhmän loppuraportissa maaliskuussa 2008.

Olisi erittäin tärkeää, että tämä järjestöjen ja lasten kanssa työskentelevien tahojen vuosia esillä pitäjä epäkohta vihdoin korjattaisiin. Jälkihuoltoon verrattavien palvelujen järjestäminen ei voi olla kuntien hyvätahdon varassa, vaan palvelut tulee taata lailla. Yksinkertaisinta olisi hoitaa tämä muuttamalla kustannusten korvausperusteita siten, että kunnille tai tukea tuottaville järjestöille korvataan lastensuojelupalveluihin rinnastettavista toimenpiteistä aiheutuneet kustannukset 21 ikävuoteen saakka.

Allekirjoittaneet lapsi- ja maahanmuuttajatyötä tekevät järjestöt vetoavat hallitukseen, että ilman huoltajaa olevien pakolaisnuorten jälkihuoltoon osoitetaan tarvittavat varat ja tehdään tarvittavat sääntömuutokset kotouttamis- ja lastensuojelulakiin.

Helsingissä 20.3.2009

Seija Poikonen
vs. toiminnanjohtaja
Adoptioperheet ry

Helena Niemi
kehittämispäällikkö
Ensi- ja turvakotien liitto

Kai Laitinen
toiminnanjohtaja
Erityishuoltojärjestöjen liitto Ehjä ry

Kristiina Kouros
pääsihteeri
Ihmisoikeusliitto ry

Mauri Upanne
toiminnanjohtaja
Lastensuojelun Keskusliitto

Tarja Monto
toiminnanjohtaja
Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry

Sanni Niskala
aluejohtaja
Nuorten Ystävät Palvelut ry

Eva Lindberg
toiminnanjohtaja
Pakolaisneuvonta ry

Sirpa Kerman
toiminnanjohtaja
Parasta Lapsille ry

Hanna Markkula-Kivisilta
pääsihteeri
Pelastakaa Lapset ry

Raili Bäck-Kiianmaa
toiminnanjohtaja
Pesäpuu ry

Riitta Weiste
pääsihteeri
Plan Suomi Säätiö

Jari Ketola
toiminnanjohtaja
SOS-Lapsikylä ry

Irja Aro-Heinilä
kasvatus- ja koulutusyksikön päällikkö
Monesaprojekti
Suomen Lähetysseura ry

Lena Bremer
erikoisasiantuntija
Suomen Mielenterveysseuran SOS-keskus

Ossi Heinänen
puheenjohtaja
Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry

Kim Remitz
toiminnanjohtaja
Suomen Pakolaisapu ry

Kristiina Kumpula
pääsihteeri
Suomen Punainen Risti

Pentti Lemmetyinen
pääsihteeri
Suomen Settlementiliitto

Inka Hetemäki
ohjelmajohtaja
Suomen UNICEF

Helena Hiila
toimitusjohtaja
Väestöliitto